

Walgtreds (Holch) vil se dem efter i Rigsdagsforhandlingerne og de Kommissionsberetninger, som dertil høre, fra Norge, som blandt Andet findes her i Bibliotheket, vil han finde, at Advokaterne Bugge og Stang, som jeg iøvrigt har nævnt i mit Foredrag i Torsdags, have i den Betænkning, som er indrykket i norst Stortingstidende eller hvad den nu hedder, og som er afgivet imod Juryløven, netop paaveraabt sig, at man ikke var kommen saa langt ned som i Danmark med Hensyn til den kriminelle Retspleie — jeg huster ikke Udtrykkene, jeg har dem ikke ved Haanden, men jeg huster Meningen, tror jeg nok, ganske nok — at Protokolltilførslen i Norge af Forhørene, og hvad dermed staar i Forbindelse, stete under omhyggelig Kontrol af Sagførere. Naar man læser en saadan Lov som den, jeg nævnte, den norske Lov af 17de Marts 1866, kan man jo være i Tvivl om, hvorledes den har udviklet sig i Praxis; men jeg har i saa Henseende haft Leilighed til i Efter sommeren angaaende dette Forhold, som laa mig særdeles paa Hjerte, at tale med flere og ikke saa af de mange norske Jurister, som vare forsamlede ved Juristmødet der; og jeg gjorde mig netop Umage for af dem at erfare, hvorledes Forholdet havde udviklet sig i Praxis, og jeg skønnede, at Udviklingen var stet saaledes, som jeg her kortelig har forsøgt at angive. Naar endelig det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Walgtreds (Halkær) og den meget ærede Justitsminister i Udtryk, som havde nogen Forbindelse med hinanden, talte om — ja, det var jo egentlig det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Walgtreds, der sagde det — at det var ved Befolkningens egen Skyld, at Røgmands-Clementerne var trængt tilbage i Retspleien, fordi det blev Brug at stille en Mand for sig, eller hvorledes Udtrykkene faldt, at man i det Hele fra Røgmands Side søgte at unddrage sig den Pligt, som er forbunden med at møde i Retten, saa tror jeg ikke, at det forholder sig saaledes. Tværtimod! Betingelsen for, at Røgmandene med Interesse skulle omfatte Deltagelsen i Retspleien, er, at de have Noget at sige, det er, at denne Deltagelse er effektiv; men Forholdet har efterhaanden udviklet sig saaledes, at denne Deltagelse ikke blev effektiv. Den kongelige Embedsmand tiltog sig mere og mere Afgjørelsen, saaledes at de Andre sank ned til at blive Stager, der ikke havde Noget at sige og heller ikke kunne gjøre sig gjældende, naar de ville forsøge at have Noget at sige. Det er efter min Opfattelse det, som bevirkede, at Røgmandselementet kom i Forfald. Jeg har selv i min Virk-

somhed i Hertugdømmerne haft god Leilighed til at se dette Røgmandselement medvirke i Retspleien paa den Maade. Man havde der endnu de 4 Sandmænd, der tales om i jydste Lov, men netop fordi den kong. Embedsmand havde hele Myndigheden i sin Haand, saa at de Andre ikke kunde udrette Noget, sank hele deres Betydning ned til at blive meget ringe. Naar det ærede Medlem ser hen til Thyfland, hvor man ogsaa har ladet Røgmand, de saakaldte Schöppen, deltage i den kriminelle Retspleie, saa vil han finde, at de have meget stor Betydning. Thi de have dog Noget at sige og kunne lætte Noget igjennem. Den Bemærkning af den høitærede Justitsminister, som jeg før sigtede til, var den, at det var det inkvisitoriske System, som skaffede Retsfikkerhed efter en Tilstand, under hvilken Retsfikkerheden havde været yderst mangelfuld paa Grund af, at Paatale af Forbrudelser var henvist til privat Anklage. Det er naturligvis rigtigt — ellers vilde den høitærede Justitsminister med sin store Lærdom ikke have sagt det — at der var en saadan Tid, hvor den offentlige Sikkerhed var yderst mangelfuld, og at det for en stor Del vistnok havde sin Grund i, at den Private selv maatte have Allelighed med og bære Omkostningerne ved Paatale af de Lovovertrædelser, ogsaa af kriminel Bestaffenhed, som vare begaaede imod ham. Men et Andet er, om Staten, naar den tager Forfølgningen i sin Haand, benytter Anklageprincippet saaledes, at den optræder som Anklager og giver den Tilfælde eller den Sigtede fuld Forvarsret, eller som den ikke gjør det, og ser man hen til vor Retspleie, til Forordningen af 3die Juni 1796 og endnu mere, naar man ser hen til de Forordninger, der gik forud, vil man jo se, at man her tidligere har hylbet Anklageprincippet netop ogsaa fra Statens Side, uagtet Staten for Størstedelen tog Forfølgningen af kriminelle Lovovertrædelser i sin Haand, og naar Forordningen af 13de Oktober 1819 fuldstændig udelukkede alt selvstændigt Forsvar fra den Sigtedes Side, vil man vistnok forgjæves søge en Grund dertil i den Omstændighed, at Retsfikkerheden var mangelfuld, saa at man skulde have søgt paa den Maade at tilveiebringe en bedre Retsfikkerhed. I det Mindste har jeg i Stampedes Erklæringer, som jeg i den Anledning har løbet igjennem, fundet, at han meget forbyr Anklageprocessen, ja endnu mere Rævninger, som det, der passer bedst for os, saa at det synes ikke at vidne om, at man den Gang søgte nogen Mangel i saa Henseende. Nei, Grunden